

WERKHUIS

PEDAGOGISCHE BIJDAGEN

Pedagogische bijdragen 138 (zomer 2000) opent met een bijdrage van Nadine Lybaert over probleemgestuurd lesgeven als een hefboom naar efficiënter en effectiever onderwijs. Als casus vertelt ze het succesverhaal van de Universiteit van Maastricht waaraan ze als docente verbonden is. Het Maastrichtse onderwijssysteem blijkt persoonskenmerken en vaardigheden te stimuleren die goed aansluiten bij de eisen die aan toekomstige werknemers gesteld worden. Het gaat bijvoorbeeld om zelfstandigheid, zin voor initiatief, flexibiliteit, en het praktisch toepassen van kennis.

Het succes van de opleidingen kan volgens de auteur verklaard worden door het onderwijssysteem dat in Maastricht gehanteerd wordt, namelijk *probleemgestuurd onderwijs* (PGO). Zelfwerkzaamheid staat er centraal en het grootste deel van de wekelijkse studietijd wordt aan zelfstudie besteed. PGO bestaat uit de volgende vier componenten:

- werken aan taken in kleine groepen,
- thematisch interdisciplinair onderwijs,
- grote nadruk op vaardigheidsonderwijs en attitudevorming,
- en voortgangstoetsing.” (p. 2)

In het vervolg van de bijdrage beschrijft ze het leerproces in de kleine groepen, de waarde van PGO, zijn herkomst en uitbreiding. Tot slot stelt ze de vraag naar de toepasbaarheid van PGO in het Vlaamse secundair onderwijs en werkt ze een mogelijke procedure uit. Daarbij wordt de nieuwe rol voor de leerkrachten niet uit het oog verloren.

LEVENDE TALEN

In *Levende Talen Magazine 87/6* (september 2000) gaat het onder meer over zelfstandig werken in de basisvorming (zeg maar eerste graad secundair). Jan van Zon werkt al een aantal jaren aan een systeem om de leerlingen zelfstandig(er) te laten werken. Interactief onderwijs, noemen ze het op zijn school in Deventer. Als docent Engels beschrijft hij de dagelijkse praktijk in zijn klas, maar die is ook bij andere vakken van toepassing. Omdat hij nog niet helemaal tevreden is, droomt hij luidop van een sterkere mate van individualisering.

Heeft het traditionele leerboek afgedaan? Dat is de vraag die John Daniëls zich stelt als hij de website van *Stepnet* bezoekt. Onze nieuwsgierigheid was alleszins geprikkeld.

STEPNET

www.stepnet.nl

STEPNET is een van de eerste leermiddelen in Nederland die volledig gebaseerd zijn op internet. Op die manier wordt een eerste stap gezet naar web-based learning en netwerk-leren. Deze website biedt praktische opdrachten, kant-en-klaar voor gebruik in de praktijk, bij actuele artikelen uit vijf Nederlandse kwaliteitskranten: *Algemeen Dagblad*, *NRC Handelsblad*, *Het Parool*, *Trouw* en *De Volkskrant*. De opdrachten zijn uitgewerkt voor alle vakken in de tweede fase (= de hoogste leerjaren van het algemeen secundair onderwijs). Voor de didactische kwaliteit staan de educatieve uitgeverijen Thieme en Meulenhoff borg.

STEPNET bevat een uitgebreide opdrachtendatabank. Elke week wordt deze database aangevuld met nieuwe opdrachten per cluster van vakken (alfa, beta of gamma). Zo beschikt u om de drie weken – en als het nieuws daartoe aanleiding geeft, ook tussendoor – over nieuwe opdrachten voor Nederlands. Zowel de opdrachten als de benodigde artikelen (weliswaar niet in krantenstijlopmak) zijn te raadplegen op internet. Omdat bij één artikel opdrachten voor verschillende vakken horen, kan de inhoud vakoverschrijdend benaderd worden.

De opdrachten vermelden steeds de doelgroep waarvoor ze bestemd zijn en een inschatting van de benodigde hoeveelheid tijd. Er zijn vier soorten opdrachten:

- (1) *tekstgeoriënteerd*: deze opdracht is vooral gericht op de tekst van het bijbehorende artikel en op de verwerking van de daarin gepresenteerde informatie;
- (2) *ICT-verwerving*: voor deze opdracht moeten ICT-middelen worden gebruikt om informatie te verzamelen (bijvoorbeeld websites);
- (3) *ICT-verwerking*: voor deze opdracht moeten ICT-middelen worden gebruikt om informatie te verwerken (bijvoorbeeld een spreadsheet);
- (4) *ICT-presentatie*: het resultaat van deze opdracht moet door de leerlingen met ICT-middelen worden gepresenteerd (bijvoorbeeld een PowerPoint-presentatie).

Zowel de opdrachten- als de artikelendatabank kunnen via een zoekfunctie doorzocht worden. Je kan zoeken op onderwerp, onderwijsvorm, vak, soort opdracht en tijdsbesteding. Een beknopte handleiding geeft aan op welke manier.

Daarnaast bevat de site ook een selectie van de meest interessante hyperlinks per vakgebied, opgesteld door het IVLOS (Instituut voor de Lerarenopleiding) van de Universiteit Utrecht. Criteria voor de selectie zijn: een goede vormgeving, het gebruik van hypertext, veel beelden en grafieken, maar vooral de mate waarin de sites didactisch interessant en verantwoord zijn. Vermeldenswaard zijn ten slotte de verschillende gastenboeken en discussieplatforms, zowel voor leerlingen als voor leraren.

STEPNET kan tijdens het volledige schooljaar 2000-2001 gratis geraadpleegd worden.

INFORMATIE Vernieuwing Onderwijs

I/O 80 is een themanummer over het (huis)werk van de leerlingen, gekoppeld aan de noodzaak om leerlingen zelfstandig(er) te leren werken en leren. Om te beginnen vroeg de redactie aan de direct betrokkenen, de *Vlaamse Scholieren Koepel (VSK)*, enkele bedenkingen over huiswerk te formuleren. Wat ouders denken over het (t)huiswerk van hun kinderen in het secundair onderwijs, blijkt uit de bijdrage van Trees Gilles & Marcel Davidts van de *Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen (VCOV)*.

Een terminologisch uitstapje vinden we in een uittreksel uit *Samen aan de slag*, een praktijkboek voor actief en zelfstandig leren van de Nederlandse *Werkgroep zelfstandig leren* (ISBN 90-74723-33-0). De volgende begrippen worden erin verklaard: zelf werken, zelfstandig werken, zelfstandig leren, en zelfverantwoordelijk leren (zie ook de bijdrage van Helge Bonset & Hetty Mulder over *Zelfstandig leren in het talenonderwijs*, in *VONK* 29/2, p. 7-23).

Over het optimaliseren van het huiswerkbeleid handelt de bijdrage van Magda Van den Houte, adviseur bij de *Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO)*. Aan de hand van een checklist kunnen scholen de bestaande situatie analyseren en op basis daarvan hun prioriteiten en beleidsdoelen bepalen. Dezelfde auteur zet in twee volgende bijdragen een aantal principes in verband met (zelfstandig) leren en huiswerkbegeleiding op een rij.

Een voorbeeld van een project zelfstandig leren in het Heilig-Grafinstituut (Turnhout) rondt deze artikelenreeks af. Kristien Van Eekert brengt verslag uit over dit experiment in het eerste jaar van de derde graad aso bij drie pilootvakken (Nederlands, geschiedenis en fysica) gedurende één trimester. Het project vond plaats in het kader van een onderzoek uitgevoerd in opdracht van de minister van Onderwijs. Bedoeling was om na te gaan onder welke voorwaarden zelfstandig leren haalbaar is in Vlaamse secundaire scholen en wat de meerwaarde is in vergelijking met traditioneel onderwijs. De belangrijkste bevindingen leest u ongetwijfeld in een van de volgende *VONKen*.

Rita Rymenans
Universiteit Antwerpen (UIA)
Departement Didactiek en Kritiek
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk
rita.rymenans@ua.ac.be